

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านตามตัวแปรที่กำหนด คือ เพศ อายุ ประสบการณ์ การอบรมและการศึกษาดูงาน และเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมระหว่างสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน หมู่ที่ 1 บ้านตลาดนอกท่า และหมู่ที่ 6 บ้านในหมง อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์ในการพิจารณาเลือกหมู่บ้านที่จะศึกษา ดังนี้ (พรศักดิ์ จินา. ศึกษาธิการอำเภอพรหมคีรี และ จิรวัดณ์ แก้วทองค์. เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน 5 สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอพรหมคีรี : 6 มกราคม 2546)

1. หมู่ที่ 1 บ้านตลาดนอกท่า เป็นหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลพรหมโลก อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช มีการคมนาคมขนส่งสะดวกและเป็นย่านชุมชน ตลอดจนเป็นศูนย์กลางของการติดต่อราชการ เป็นกองทุนที่ดีได้ว่าประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง สมาชิกกองทุนหมู่บ้านให้ความร่วมมือในการดำเนินงาน ทั้งการเข้าร่วมประชุม การแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ตลอดจนเคารพกติกาที่ร่วมกันกำหนดขึ้น ประกอบกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ที่ได้รับการคัดเลือกส่วนใหญ่เป็นข้าราชการบำนาญที่มีความรู้ความสามารถและได้รับการยอมรับในสังคม ทำให้สมาชิกกองทุนหมู่บ้านเกิดความเชื่อมั่นและศรัทธา เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน ทั้งนี้ อาจเป็นผลพวงมาจากการมีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ทำให้มีประสบการณ์และการเรียนรู้ในการบริหารจัดการกองทุน

2. หมู่ที่ 6 บ้านในหมง ตำบลพรหมโลก อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นหมู่บ้านที่อยู่ห่างไกลจากชุมชน การคมนาคมไม่สะดวก และไม่ได้เป็นศูนย์กลางด้านการตลาด เป็นกองทุนที่เคยมีปัญหาในเรื่องการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านที่ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบที่กำหนดและไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ การบริหารไม่มีความโปร่งใส ทำให้สมาชิกขาดความเชื่อมั่นและศรัทธาในระบบการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ทั้ง ๆ ที่เคยมีประสบการณ์การเรียนรู้จากการมีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นอาจจะเนื่องมาจากการขาดความเข้าใจหรือเป็นเพราะปัจจัยอื่น ๆ ซึ่งปัญหาดังกล่าวก็ได้รับการแก้ไขจากหลายฝ่ายในเวลาต่อมา ระยะเวลาที่ผ่านมา สมาชิกกองทุนหมู่บ้านเริ่มให้ความสนใจ เริ่มเรียนรู้และให้ความร่วมมือในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านมากขึ้น

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 457 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 สมาชิกกองทุนหมู่บ้านของ หมู่ที่ 1 บ้านตลาดนอกท่า และสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน หมู่ที่ 6 บ้านในหมง ตำบลพรหมโลก อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่เป็นสมาชิกอยู่ในปี พ.ศ. 2545 จำนวน 428 คน โดยแยกเป็นหมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านตลาดนอกท่า จำนวน 255 คน

หมู่ที่ 6 บ้านในหมง จำนวน 173 คน

กลุ่มที่ 2 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน หมู่ที่ 1 บ้านตลาดนอกท่า และหมู่ที่ 6 บ้านในหมง ตำบลพรหมโลก อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 29 คน โดยแยกเป็นหมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านตลาดนอกท่า จำนวน 15 คน

หมู่ที่ 6 บ้านในหมง จำนวน 14 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 235 คน โดยศึกษาจากประชากร 2 กลุ่ม ดังนี้

ประชากร กลุ่มที่ 1 ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 206 คน โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของยามานะ (Taro Yamane) ซึ่งมีการพิจารณาระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ที่ระดับ 0.05 หรือ 0.01

2. กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยเทียบสัดส่วนของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน จำแนกตามจำนวนประชากรของแต่ละกองทุนหมู่บ้าน แล้วสุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของแต่ละหมู่บ้าน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย ใช้วิธีการจับฉลากได้กลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านตลาดนอกท่า จำนวน 123 คน

หมู่ที่ 6 บ้านในหมง จำนวน 83 คน

ประชากร กลุ่มที่ 2 ศึกษาจากประชากรทั้งหมด 29 คน ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านตลาดนอกท่า จำนวน 15 คน

หมู่ที่ 6 บ้านในหมง จำนวน 14 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเอง เพื่อรวบรวมข้อมูล มาใช้ในการศึกษา ค้นคว้า ซึ่งแบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ มีลักษณะ เลือกลงเกี่ยวกับ เพศ อายุ ประสบการณ์ การอบรมและการศึกษาดูงาน และสังกัดกองทุน หมู่บ้านของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพการมีส่วนร่วมของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านใน การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน โดยได้กำหนดเป็นแบบสัมภาษณ์ประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) และความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ กองทุนหมู่บ้าน 6 ด้าน คือด้านการมีส่วนร่วมรับรู้และเข้าใจ ด้านการมีส่วนร่วมคิด ด้านการมี ส่วนร่วมทำ ด้านการมีส่วนร่วมติดตามตรวจสอบ ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ และด้าน การมีส่วนร่วมสร้างกองทุนไปสู่ความยั่งยืน

การตอบแบบสัมภาษณ์นั้น ได้กำหนดเกณฑ์ในการให้คะแนนในการตอบแบบ สัมภาษณ์ ดังนี้

มีส่วนร่วมน้อยที่สุด	ให้คะแนน	1
มีส่วนร่วมน้อย	ให้คะแนน	2
มีส่วนร่วมปานกลาง	ให้คะแนน	3
มีส่วนร่วมมาก	ให้คะแนน	4
มีส่วนร่วมมากที่สุด	ให้คะแนน	5

ในการคำนวณหาค่าเฉลี่ยของคะแนน เพื่อทราบสภาพการมีส่วนร่วมของสมาชิกกองทุน หมู่บ้านในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน แบ่งคะแนนออกเป็น 5 ช่วง (Best 1970:174-187) ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.00-1.49	หมายถึง	มีส่วนร่วมน้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.50-2.49	หมายถึง	มีส่วนร่วมน้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	2.50-3.49	หมายถึง	มีส่วนร่วมปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	3.50-4.49	หมายถึง	มีส่วนร่วมมาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	4.50-5.00	หมายถึง	มีส่วนร่วมมากที่สุด

การตอบแบบสัมภาษณ์นี้ ผู้สัมภาษณ์จะอ่านประเด็นคำถามทีละข้อ เพื่อให้ผู้ตอบ แบบสัมภาษณ์ตอบถึงสภาพการมีส่วนร่วมตามประเด็นคำถามและแสดงความคิดเห็นแล้ว ผู้สัมภาษณ์

ทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องแสดงสภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และจดบันทึกความคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ตามความเป็นจริง

ตอนที่ 3 เป็นแบบสัมภาษณ์ปลายเปิด (Open - Ended) โดยให้ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ตอบประเด็นของปัญหาและแนวทางในการแก้ปัญหา ในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน หมู่ที่ 1 บ้านตลาดนอกท่า และหมู่ที่ 6 บ้านในหมง ตำบลพรหมโลก อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช ตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ แล้วผู้สัมภาษณ์จดบันทึกตามความเป็นจริง

การสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์ โดยดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ศึกษาทฤษฎี เอกสารเกี่ยวกับการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน รวมทั้งเอกสารผลการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องการมีส่วนร่วม เพื่อสร้างแบบสัมภาษณ์
2. พิจารณากำหนดขอบข่าย การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านตามกระบวนการมีส่วนร่วมของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน 6 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมรับรู้และเข้าใจ ด้านการมีส่วนร่วมคิด ด้านการมีส่วนร่วมทำ ด้านการมีส่วนร่วมติดตามตรวจสอบ ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมสร้างกองทุนไปสู่ความยั่งยืน
3. นำแบบสัมภาษณ์ที่ร่างขึ้นเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบและพิจารณาแก้ไขให้สมบูรณ์ ซึ่งคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เป็นผู้ที่เชี่ยวชาญ และมีประสบการณ์ในด้านกองทุนหมู่บ้าน ได้พิจารณาว่าเป็นเครื่องมือที่มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย
4. นำแบบสัมภาษณ์ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขโดยคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้วไปให้บัณฑิตกองทุนหมู่บ้านทดลองตอบ แล้ววิจารณ์ จำนวน 3 คน เพื่อความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น
 - 4.1 นางสาวอภัยพร แก้วซัง บัณฑิตกองทุนหมู่บ้าน หมู่ที่ 4 บ้านโปน ตำบลอินคีรี อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช
 - 4.2 นางสาวอารีรัตน์ จตุมาศ บัณฑิตกองทุนหมู่บ้าน หมู่ที่ 3 บ้านนาสร้าง ตำบลอินคีรี อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช
 - 4.3 นายพิเชษฐ์ เฉลิมวรรณ บัณฑิตกองทุนหมู่บ้าน หมู่ที่ 7 บ้านตลาดศูกร์ ตำบลพรหมโลก อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช

5. นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการทดลองแล้วมาปรับปรุงแก้ไข แล้วให้คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความสมบูรณ์เป็นครั้งสุดท้าย เพื่อที่จะนำแบบสัมภาษณ์ไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาต่อไป

ลักษณะของแบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพการมีส่วนร่วมของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ตามกระบวนการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน 6 ด้าน มีลักษณะเป็นมาตรวัดประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มากปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด จำนวน 25 ข้อ ดังนี้

1. ด้านการมีส่วนร่วมรับรู้และเข้าใจ	จำนวน 3 ข้อ
2. ด้านการมีส่วนร่วมคิด	จำนวน 4 ข้อ
3. ด้านการมีส่วนร่วมทำ	จำนวน 7 ข้อ
4. ด้านการมีส่วนร่วมติดตามตรวจสอบ	จำนวน 3 ข้อ
5. ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์	จำนวน 4 ข้อ
6. ด้านการมีส่วนร่วมสร้างกองทุนไปสู่ความยั่งยืน	จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสัมภาษณ์ปลายเปิด ให้ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นปัญหา และแนวทางในการแก้ปัญหาในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขอนหนังสือแนะนำตัวและขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช เพื่อขอความร่วมมือและชี้แจงเกี่ยวกับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ไปยังประธานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน หมู่ที่ 1 บ้านตลาดนอกท่า และหมู่ที่ 6 บ้านในหมง ตำบลพรหมโลก อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช

2. ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ไปสัมภาษณ์สมาชิกกองทุนหมู่บ้านแบบรายบุคคลด้วยตนเองและผู้ช่วยผู้วิจัย

3. นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจสอบความสมบูรณ์แล้ว ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วย เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรม SPSS For Window

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรม SPSS for Windows ซึ่งใช้สถิติในการวิเคราะห์ ดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Yamane 1973:887; อ้างอิงมาจาก
ธีรวุฒิ เอกะกุล 2543 :130-131) ใช้สูตร

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ	n	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
	N	แทน	จำนวนประชากร
	e	แทน	ระดับความคลาดเคลื่อน (0.05)

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 ค่าสถิติพื้นฐาน

2.1.1 ค่าความถี่ (Frequency)

2.1.2 ค่าร้อยละ (Percentage)

2.1.3 ค่าเฉลี่ย (Mean)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
	X	แทน	คะแนนของข้อคำถาม
	N	แทน	จำนวนข้อมูล

2.1.4 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) (สุวิมล ติรกานันท์ 2543 :181)

$$S.D = \sqrt{\frac{\sum (X - \bar{X})^2}{N}}$$

เมื่อ	$S.D$	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	X	แทน	คะแนนแต่ละตัว
	N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสัมภาษณ์
	\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนนทั้งหมด

2.2 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านระหว่างตัวแปรอิสระสองกลุ่มใช้สถิติที (t-test แบบ Independent Sample) (วินัย รังสีนนท์ 2524 : 179)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

เมื่อ	t	แทน	การทดสอบค่าที (t - test)
	\bar{X}_1	แทน	ค่าเฉลี่ยของข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างที่ 1
	\bar{X}_2	แทน	ค่าเฉลี่ยของข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างที่ 2
	S_1^2	แทน	ความแปรปรวนของข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ 1
	S_2^2	แทน	ความแปรปรวนของข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ 2
	n_1	แทน	จำนวนของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1
	n_2	แทน	จำนวนของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 2

2.3 สำหรับแบบสัมภาษณ์ปลายเปิด ปัญหาและแนวทางในการแก้ปัญหา ในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)